

'Iedereen hoort de Molukse geschiedenis te kennen'

Journalist/historicus Coen Verbraak maakte een serie over verschillende generaties Molukkers, die hier sinds 1951 wonen. Henry Timisela, directeur van het Moluks Historisch Museum, is van de derde en vertelt zijn verhaal.

TEKST: BRAM DE GRAAF, BEELD: ED LEATEMIA, BRUNOPRESS, NATIONAAL ARCHIEF

In de woonkamer van mijn grootouders hing een portret van koningin Beatrix en prins Claus”, vertelt directeur van het Moluks Historisch Museum in Den Haag Henry Timisela (43). “Elk jaar op 25 april, de onafhankelijkheidsdag van de Zuid-Molukken, hees mijn opa de Molukse vlag met daarnaast de Nederlandse driekleur. Als tiener vroeg ik hem: ‘Opa, waarom doet u dit? Het is toch de vlag van het land dat u heeft verraden?’ Hij antwoordde: ‘Dat kan zijn, maar er zijn nu vele jaren verstreken en ik ben Nederland ook dankbaar, want jullie hebben hier kansen gekregen en een toekomst’.”

Grote woede

Henry's opa Ledrik Timisela kwam met zijn vrouw Yaya op 17 mei 1951 met het schip Asturias aan in Amsterdam. Hij was een van de 3500 Molukse oud-KNIL-militairen die door Nederland vanwege de toenemende spanningen op Java tussen Indonesiërs en de nog aanwezige Molukkers naar hier werden gehaald. Ze konden niet terug naar de Molukken, omdat daar de onafhankelijke Republiek der Zuid-Molukken was uitgeroepen. Indonesië, eind december 1949 onafhankelijk geworden, had de eilanden daarop met geweld bezet. Het idee was dat de Molukkers een halfjaar in Nederland zouden blijven. Ondertussen werd naar een definitieve oplossing gezocht. Die kwam er nooit. Bij aankomst in Nederland kregen de militairen ontslag, wat tot grote woede en frustratie leidde. Vanwege de woningnood werden ze ondergebracht in onder meer voormalige concentratiekampen. De familie Timisela belandde in Kamp Vught. Begin jaren 60 verhuisden ze naar een nieuwe Molukse wijk in Tiel, waar Henry werd geboren. Zijn jeugd was er een van zachte herinneringen én harde levenslessen. “Zacht vanwege het warme familiegevoel, lekkere eten en de muziek. Hard omdat in de gemeenschap wrok

‘Mijn opa zei: ik ben Nederland ook dankbaar, want jullie hebben hier kansen gekregen’

overheerste en mensen getraumatiseerd waren. Er was veel werkloosheid en uitzichtloosheid. Als kind werd ik geconfronteerd met criminaliteit en drugs- en gokverslaving.”

‘Beroeps-Molukker’

In tegenstelling tot de eerdere generaties passen de derde en vierde generatie zich ‘schijnbaar moeiteloos’ aan, merkt Verbraak in zijn serie. Henry: “We zijn allemaal hier geboren en getogen en Nederlands staatsburger, maar mijn generatie is heel divers.” Zelf koos hij er bewust voor om niet in Tiel te blijven. “Ik zat daar in een cocon en wilde het bredere plaatje zien, terwijl veel generatiegenoten wel hechten aan het wonen in een Molukse wijk. Ze gaan naar de Molukse kerk, hebben alleen Molukse vrienden. Mijn ouders lieten mij vrij in die keuze. Ik besepte dat ik mijn eigen kansen moest creëren en grijpen.” Hij verhuisde naar Rotterdam en trad in de voetsporen van zijn Molukse idool Rocky Tuhuteru: hij werd radiomaker. Daarnaast vormde hij van 2013 tot 2019 samen met zijn jongere broer Joshua de cabaretgroep The Brothers Timisela. “Een mooie tijd. Het gaf de Molukse gemeenschap herkenning en reflectie. Maar anders dan mijn broer ben ik geen podiumdier.” Net toen hij had besloten om geen ‘beroeps-Molukker’ meer te zijn, werd hij als museumdirecteur gevraagd. “Ik heb

daar veel plezier in. Alles wat ik ooit heb gedaan, komt erin samen.”

Vierde generatie

Zijn museum vertelt het Molukse verhaal. “Onze historie vormt een onuitwisbaar deel van de Nederlandse geschiedenis, daarom hoort iedereen die te kennen. Maar we moeten er ook lessen uit trekken: hoe ging Nederland na de oorlog om met mensen die van elders kwamen? Helaas is dat thema vanwege de vluchtelingenproblematiek nog altijd actueel.” Inmiddels heeft Timisela gezorgd voor de vierde generatie, zijn twee kinderen vernoemde hij naar zijn grootouders. Hij geeft de Molukse cultuur en gewoonten aan hen door. Ongetwijfeld zal hij ze ook meenemen naar de Molukken, waar hij zelf vaak is geweest. “Het voelt er als thuis, dat is fijn. Ik wil hen dat ook laten voelen, maar ze zijn meer dan Moluks. Ze groeien op in een prachtige, multi-culturele stad en samenleving. Ze zijn net als ik Moluks én Nederlands, maar bovenal Rotterdammer.”

Molukkers in Nederland - 70 jaar op weg naar huis

In het voorjaar van 1951 begonnen 12.500 Molukkers aan een ballingschap in het verre, vreemde Nederland. Veel van hen hadden gediend in het Koninklijk Nederlands-Indisch Leger. De vierdelige documentaireserie vertelt het aangrijpende verhaal van de eerste generatie die uiteindelijk berustte in zijn lot, van de tweede generatie die zich juist fel verzette en gewelddadige acties uitvoerde, en van de derde en vierde generaties die zich schijnbaar moeiteloos lijken aan te passen.

► **MOLUKKERS IN NEDERLAND – 70 JAAR OP WEG NAAR HUIS 20.30 NPO 2**